

Livsmedelskontroll i samband med coronaviruset – information till företag

Vi som bidrar med information idag

Jan Sjögren, avdelningschef Företags och myndighetsstöd

Sofia Ardell, avdelningschef EU-samordning och export

Presentation av branschföreträdare

Innehåll

- Coronaviruset och livsmedel (dricksvatten)
- Livsmedelskontrollens uppdrag
- Prioriteringar i kontrollen
- Primärproduktion
- Dricksvatten
- Avgifter
- Svar på inkomna frågor
- ...vi kommer inte att ta upp frågor om arbetsmiljö, smittskydd mellan personer och andra frågor där Livsmedelsverket inte är nationell ansvarig myndighet

Coronaviruset och livsmedel

- I nuläget vet vi att coronavirus sprids genom kontakt mellan människor eller genom hostningar och nysningar, så kallad droppsmitta.
- Det är fortfarande oklart om så kallad indirekt kontaktsmitta, det vill säga spridning via droppar som landat på ytor eller föremål, har någon betydelse för spridning av coronaviruset. Men risken för att bli smittad på detta sätt bedöms vara mycket liten.
- **Det finns ingenting som tyder på att coronavirus kan spridas genom att man äter mat eller dricker vatten.**
- Information till kontrollen angående den nya föreskriften från FoHM

Målen för kontrollen

Övergripande mål för livsmedelskedjan:

1. Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
2. De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
3. Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
4. De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

Livsmedelskontrollens uppdrag i rådande läge

- Livsmedelskontroll är en samhällsviktig verksamhet i samband med kris [[Länk MSB](#)]
- Viss verksamhet inom livsmedelskontrollen är viktigare att hålla igång än annan
- Utöver de mål som finns för livsmedelskontrollen har vi två viktiga uppdrag framför oss just nu:
 - ➔ Bidra till att livsmedelsförsörjningen inte störs
 - ➔ Se till så att sjukvården inte belastas

Vilka kontroller ska inte genomföras i dagsläget?

- Kontrollen uppmanas att **undvika** äldreboenden, sjukhus eller andra verksamheter där **personer i riskgrupper** vistas och gör kontroll. Det finns ingen anledning att störa en verksamhet med riskgrupper under nuvarande omständigheter. Undantag från detta om:
 - ➔ Det finns misstanke om stora brister så att konsumenterna riskerar att akut fara illa pga livsmedelshanteringen, eller vid
 - ➔ Utredningar av matförgiftningar, av samma anledning
- Förskolekök och skolkök ingår inte i rekommendationen ovan. Följ Livsmedelsverkets råd för övriga kontroller i rådande läge med coronaviruset (se webben).

Hur ska kontroll bedrivas?

- Slutsats i rådande läge: *Ingen myndighet kan "arbeta vidare som vanligt"*
- Alla Sveriges livsmedelskontrollmyndigheter behöver prioritera om sin verksamhet
- Hur man prioriterar kan skilja från myndighet till myndighet, från kommun till kommun
- Vid prioritering; titta på hur läget är inom den egna kontrollverksamheten. Vilken personal är tillgänglig? Har kontrollobjekten ändrat inriktning? Finns helt nya verksamheter som behöver kontroll (exempelvis e-handel med kosttillskott)?

Prioritet 1: Verksamhet som ska bedrivas

Vad	Varför
Matförgiftningar	Skydda folkhälsan och undvika trycket på sjukvården (om personer blir sjuka ökar trycket på vården)
RASFF	
Verksamheter med konstaterade brister, pågående administrativa åtgärder samt verksamheter som är C-klassade	
Exportintyg/exportkontroller	Sveriges ekonomi behöver hållas igång och exporten är en del av den. Enskilda inspektörer/veterinärer ska inte göra en bedömning om huruvida det är bättre att livsmedel "stannar kvar" i Sverige för att trygga svensk livsmedelsförsörjning.
Misstänkta livsmedelsbedrägerier, fusk	Kontrollmyndigheterna behöver vara vaksamma på om det uppstår situationer där någon försöker dra nytta av ett samhälle i kris genom att exempelvis försöka sälja "mirakelmediciner" (otillåtna hälsopåståenden), kött med okänt ursprung...
Kontroll av e-handel	Med inriktning kosttillskott, ökad näthandel med mat/nya aktörer

Råd till kontrollen för övriga kontroller i rådande läge med coronaviruset

- Genomför skrivbordsrevisioner om det är möjligt
- Ha respekt för att verksamheter har svårt att prioritera kontrollbesök just nu. Om en verksamhet inte vill ta emot besök och det inte finns en misstanke om risk för fusk/bristande hantering – respektera detta.
- Föranmälda kontroller kan vara ett bra alternativ
- I nuläget, när fysiska kontrollbesök inte alltid är möjliga eller lämpliga att genomföra, kan exempelvis **informationsinsatser till verksamhetsutövare** om egenkontroll och rutiner för att förebygga smittspridning vara särskilt viktiga.
- Vissa företag kan behöva ta in ny personal som inte har samma kunskap som ordinarie personal – var generösa med information – ni har stor kompetens om t ex hygien och rutiner vid allergikosthantering

Råd till kontrollen för övriga kontroller i rådande läge med coronaviruset (forts)

- Situationer kan uppstå där innehållet i en vara inte helt stämmer överens med det som står på förpackningen, främst pga brister i leverenskedjan – om det inte förekommer någon risk för människors hälsa är det bättre att vara ”flexibel” i tolkningen. Stäm gärna av med Livsmedelsverket om ni stöter på sådant.
- Vissa företag har egna rutiner för besökande eller så kallade hälsodeklarationer som ska fyllas i innan man besöker dem – respektera dessa. Om ett företag inte vill att kontroll ska genomföras pga något i hälsodeklarationen – respektera detta.
- Om man väljer att ta fram eget informationsmaterial bör all information bygga på råd och rekommendationer från Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket

Primärproduktionskontroller

- **Föranmäl gärna kontroller** så att ni vet att företagen kan ta emot er, att de bedriver verksamhet, att de är på plats. Många primärproducenter är små företag, enmansföretag, familjeföretag. Respektera att företagen kanske inte har tid pga exempelvis personalbrist.
- Vi har förståelse för om **alla planerade kontroller inte kommer att bli gjorda i år**, men kommer inte att ändra den Nationella kontrollplaneringen ännu: försök genomföra den så långt det är möjligt men anpassa kontrollerna. Prioritera att göra kontrollerna hos yngre företagare för att skydda de äldre. Avvakta med att kontrollera äldre lantbrukare >70 år den närmaste tiden. Planera att kontrollera dem i höst i de fall det är möjligt.
- Gör **skrivbordsuppföljningar** där det går.
- Prioritera i övrigt **uppföljning av allvarliga avvikelser, utbrottsutredningar, RASFF** etc.

Avgifter

- I dagsläget finns anledning för kontrollmyndigheterna att avvakta fakturering/att medge anstånd med betalning av utskickade fakturor
- Längre fram kan det uppstå en situation där det är lämpligt att helt eller delvis efterskänka avgiften. Beslut om detta fattas dock av varje enskild kontrollmyndighet. 10 § i förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter gör det möjligt att sätta ned avgiften vid särskilda skäl.
- Att fatta beslut om sanktionsavgifter är inte en prioriterad uppgift i dagsläget

Frågor och svar - företag

- Generella frågor om hantering av livsmedel kopplat till coronaviruset besvaras i vår [Frågor och svars-funktion](#) på webben.
- På samma sida finns även all relevant info om coronautbrottet samlad.

Frågor och svar - kontrollen

- Hur ska vi i kommunerna hantera eventuella klagomål från privatpersoner (som INTE blivit sjuka själva) som klagar på att restaurangpersonal verkar sjuka?

SVAR

På samma sätt som kontrollmyndigheterna hanterar denna typ av klagomål idag. Det finns inga särskilda rekommendationer med anledning av coronaviruset.

Generellt gäller, som alltid, att människor som är sjuka inte ska hantera livsmedel.

Frågor och svar - kontrollen

- Får försäljning av lösviktsgodis/salladsbufféer/bröd i lösvikt och liknande fortsätta?
Ska kontrollmyndigheter ställa extra krav på dessa verksamheter?

SVAR

Livsmedelsföretag behöver inte stänga sina bufféservingar eller sluta sälja livsmedel i lösvikt. Den kunskap vi har nu tyder på att coronavirus huvudsakligen sprids genom nära kontakt mellan människor. Risken för spridning av smittan via ytor som öppna livsmedel, serveringsbestick eller tänger bedöms som mycket liten.

Som förebyggande smittskyddsarbete är det ändå viktigt att livsmedelsföretag följer sina rutiner för städning, rengöring och tvätt. Ytor och föremål som många personer kommer i kontakt med bör städas eller rengöras varje dag.

Frågor och svar - kontrollen

- Hur ska städningen genomföras i ett kök där en person arbetat som visat sig vara smittad med coronaviruset?

SVAR

Extra städning efter att någon blir bekräftat smittad med coronaviruset blir knappast relevant i praktiken. I de fall en medarbetare får svårare sjukdom och provtas till exempel i samband med sjukhusinläggning så kommer det antagligen att ha gått lång tid sedan personen befann sig på arbetsplatsen.

Städning enligt normala rutiner räcker således.

Vad gör Livsmedelsverket nu?

- Bevakar situationen och har daglig kontakt med regeringskansliet och andra myndigheter
- Löpande information till kontrollmyndigheter
- Har kontakt med branschorganisationer för att se till så att livsmedelsförsörjningen tryggas
- Har kontakt med andra medlemsstater för att bevaka hur kontroll sker där
- Inom den egna operativa kontrollen prioriteras besiktning på slakterier och importkontroll
- Fortsatt stöd:
 - Frågor och svar på webben (www.slv.se)
 - Nya branschmöten vid behov
 - Stöd vid framtagande av branschriktlinjer

Frågor?

Livsmedelsverket